

Täysistunto

Keskiviikko 27.9.2023 klo 13.59—18.14

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 12/2023 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Meri esittelee. Olkaapa hyvä.

Keskustelu

15.11 **Oikeusministeri Leena Meri** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen, joka koskee yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamista. Yksityishenkilön velkajärjestelystä annettua lakia muutettiin 1.7.22 voimaan tulleella lailla, jota kutsutaan tässä hallituksen esityksessä muutoslaksi. Siinä muun muassa parannettiin yritystoiminnassa velkaantuneiden yrittäjien uuden alun nopeuttamista sekä kaikkien velallisten aseman parantamista. Nyt eduskunnalle annetussa esityksessä ehdotetaan, että lain voimaantulosäännökseen lisättäisiin uusi siirtymäsäännös sen varmistamiseksi, että aiemmin voimaan tulleet muutokset eivät rajoittaisi velkojien mahdollisuutta hakea velallisen lisärahoituksen määrän ja maksuvelvollisuuden vahvistamista tuomioistuimelta.

Esityksen perusteluissa todetaan, että muutoslaisissa muutettuja velkajärjestelylain säännöksiä on eräitä muutoslain voimaantulohetkellä vireillä olleisiin velkajärjestelyasioihin liittyviä poikkeuksia lukuun ottamatta sovellettu heti tuon muutoslain voimaantulosta lukien ilman siirtymäaikaa. Velkajärjestelylain 61 a §:n 1 momentin kohdalla tämän on kuitenkin havaittu voivan johtaa tilanteeseen, jossa velkojalla ei ole ollut mahdollisuutta hakea lisäsuoritusten vahvistamista ennen muutoslain voimaantuloa sen vuoksi, että ennen muutoslain voimaantuloa voimaantulon edellytys on ollut maksuohjelman päätyminen, mutta velkojalla ei ole ollut mahdollisuutta hakea lisäsuoritusten vahvistamista myöskään muutoslain voimaantulon jälkeen sen vuoksi, että maksuohjelman mukaisesta lisäsuorituksen maksuvelvollisuuden päättymisestä on jo ehtinyt kulua kaksi vuotta.

Kysymys on teknisestä virheestä ja korjaamisesta eli puuttumaan jääneen siirtymäsäännöksen lisäämisestä aiemmin voimaan tulleeseen lakiin. Ehdotetun lain olisi tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian nyt tänä syksynä, ja toivon, että lakivaliokunta pystyy käsittelemään tämän ripeästi puheenjohtaja Eerolan johdolla. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2023 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia esittelystä. — Sitten me menemme puhujalistalle. — Edustaja Ohisalo, olkaa hyvä.

15.14 Maria Ohisalo vihr: Arvoisa puhemies! Edellisessä hallituksessa muutimme velkajärjestelylakia velallisten, erityisesti velallisten yrittäjien, aseman parantamiseksi. Tämä nyt käsittelemämme esitys on luonteeltaan tekninen. Sen tarkoituksena on varmistaa, että velkajärjestelylakiin tehdyt muutokset eivät johda tilanteeseen, jossa velkojan hakemusta velallisen lisäsuoritusten vahvistamiseksi ei voitaisi muutosten voimaantulon vuoksi lainkaan tutkia. Esityksellä siis varmistetaan, ettei velkajärjestelylain muutettujen säännösten soveltaminen käytännössä johda kenenkään oikeudenmenetyksiin, ja tämä on erittäin hyvä, sillä velkajärjestelyissä on tärkeää huomioida niin velallisen kuin velkojankin oikeudet.

Arvoisa puhemies! Työtä velkaantumisen hillitsemiseksi ja velallisten aseman parantamiseksi tulee kuitenkin edelleen jatkaa ja laajentaa. Esimerkiksi MIELI ry:n selvityksen mukaan lapsiperheiden talousvaikeudet ja ylivelkaantuminen heikentävät koko perheen mielenterveyttä. Velkaantumisen vaikutukset voivat siis ulottua pitkälle, jopa sukupolvien yli. Ylivelkaantuminen onkin moniulotteinen ongelma, joka vaatii kokonaisvaltaisia ratkaisuja. Puutteelliset taloustaidot, äkilliset muutokset omassa elämässä ja elinkustannusten nousu voivat johtaa velkaantumiseen. Siksi hallituksen kaavailemat, erityisesti pienituloisiin kohdistuvat sosiaaliturvan leikkaukset ajavat pahimmassa tapauksessa yhä useampia ihmisiä ottamaan velkaa, josta he eivät enää selviä.

Nykyinen hallitus linjasi ohjelmassaan tekevänsä kokonaistarkastelun velkaantumismiestä ja arvioivansa sen perusteella sääntelyn muutostarpeet. Tässä arvioinnissa olisikin syytä huomioida hallituksen laajojen sosiaaliturvan leikkausten vaikutukset ihmisten toimeentuloon ja sitä kautta myös velkaantumiseen. Viime hallituksessa päätimme ylivelkaantumisen hillitsemiseksi myös ottaa käyttöön positiivisen luottorekisterin sekä siirtää pikavippifirmojen valvonnan Finanssivalvonnan alaisuuteen. Velallisten aseman parantamiseksi päätimme muun muassa maksuhäiriömerkinnän säilytysajan lyhentämisestä ja ulosoton suojaosan korottamisesta takuueläkkeen tasolle määräajaksi. Nykyinen hallitus on ilmoittanut aikovansa jatkaa tätä suojaosan korotusta toistaiseksi, mikä on erittäin kannatettavaa. Myös kattavammalle ja varhaisemmalle tuelle on iso tarve. Ylivelkaantuneet hyötyvät esimerkiksi keskusteluavusta, talousneuvonnasta ja arjen avusta sekä vertaistuesta. Myös sote-palveluiden asiakasmaksujen perimättä jättäminen maksukyvyttömiltä olisi kädenojennus ylivelkaantuneille.

Arvoisa puhemies! Monien pienituloisten taloustilanne on kiristynyt entisestään hintojen, korkojen ja asumiskustannusten nousun takia. Sosiaaliturvaan kaavailut leikkaukset pahentavat tilannetta entisestään. Toimeentulovaikeudet johtavat herkästi ylivelkaantumiseen, jolla on vakavia seurauksia niin henkilölle itselleen kuin hänen perheelleen ja koko yhteiskunnalle. Siksi on tärkeää puuttua velkaantumiseen ja parantaa velallisten asemaa ja hyvinvointia. Se on velallisen, hänen lähipiirinsä ja koko tämän yhteiskunnan etu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraava puhuja, edustaja Honkonen.

15.17 Petri Honkonen kesk: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Todellakin tässä hallitus on tuomassa esityksen liittyen yksityishenkilöiden velkajärjestelyyn, ja niin kuin kuulua, esitys on tekninen. Tässä menneinä vuosina ollaan pyritty monin eri tavoin ylivelkaan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2023 vp

tuneiden asemaa suomalaisessa yhteiskunnassa parantamaan, ja suunta on ollut aivan oikea ja oikeudenmukainen. Tiedämme historiasta, että meillä on varsin kohtuuttomia koh-taloita, kun moni on ylivelkaantunut erinäisistä syistä, yritystoiminnan kautta tai muuta kautta, rahoitusmarkkinoilla tapahtuneiden muutosten kautta, ja se on johtanut melkoisiin inhimillisiin tragedioihin. Nykyään onneksi järjestelmät myös tuolla finanssipuolella toi-mivat paremmin.

Nyt liittyen tähän yksityishenkilöiden velkajärjestelyyn ja myöskin tähän jo edellä mai-nittuun ylivelkaantumisen ennalta ehkäisyyn: kuinka näette positiivisen luottorekisterin, kuinka hyvin se, ministeri, mielestänne toimii, ja onko hallitus kenties tuomassa uutta sääntelyä liittyen pikavippimarkkinan rajoittamiseen ja sitä kautta myöskin kotitalouksien ylivelkaantumisen ennalta ehkäisemiseen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten edustaja Kalmari.

15.18 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että tämä epäselvä tilanne lainsäädännössä korjataan, mutta haluan minäkin nostaa sen, miten paljon velkaantumisen eteen tehtiin viime kaudella. Se tehtiin aika lailla yhdessä opposition tuella. Olen mielissäni siitä, että tiukasta taloustilanteesta huolimatta esimerkiksi suojaosa pystyttiin säilyttämään. On todella merkityksellistä, että sekin porukka, joka on ylivelkaantunut, kokee, että heidän kannattaa lähteä töihin. Se on yhteiskunnan etu, ja se on yksilön etu, ja kaikki voitavat. Samoin kuin maksuhäiriömerkintään pystyttiin tekemään muutoksia, annettiin velkaneuvontaa viime hallituksen toimesta entistä enemmän, ja korjattiin pikavippien korkolainsäädäntöä — monia asioita.

Ihan tällainen vieno pyyntö, että tässä on asia, jossa kannattaa olla hereillä, koska esimerkiksi pikavippiyhtiöt koko ajan kiertävät sitä, mitä me tässä talossa säädämme. Toi-von, että jos lainsäädäntötarvetta tulee, niin siihen tartutaan jatkossakin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten edustaja Peltonen.

15.20 **Eemeli Peltonen sd:** Arvoisa puhemies! Kuten todettua, lakiesitys tai sen muka-naan tuoma muutos on tekninen ja koskee tätä puuttumaan jäänyttä siirtymäsäännöstä. Hy-vä, että se saadaan nyt korjattua, ja uskon, että lakivaliokunta saa tämän ripeästi käsiteltyä ja asia hoidetaan sitä kautta kuntoon.

Nyt kuitenkin, kun tässä keskustelussa edustaja Ohisalo mainitsi tämän hallitusohjel-man kirjauksen velkaantumisasiäiden kokonaistarkastelusta ja arvoisa oikeusministeri on salissa paikalla, tahtoisin teiltä kysyä, missä tämän kokonaistarkastelun osalta mennään ja missä vaiheessa voimme odottaa tämän tarkastelun tuloksia, kunhan tämä eittämättä yli puoluerajojen tuettava työ tähän vakavaan ilmiöön puuttumiseksi saadaan toden teolla mi-nisteriössä vauhtiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt ei ole muita puheenvuo-ropyntöjä, joten ministeri voi vastata, kaksi minuuttia.

15.21 **Oikeusministeri Leena Meri:** Kiitos, arvoisa puhemies! Tämähän oli myös halli-tusohjelmassa yksi keskeinen aihe, josta puhuttiin, ylivelkaantuminen ja se ilmiö ja sitten taas yksittäiset henkilöt, jotka joutuvat yksittäistapauksessa ulosottoon, mikä ei välttämät-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 33/2023 vp

tä ole tämmöinen iso ylivelkaantumisilmiö. Me todella lähdetään nyt kokonaistarkastelemaan tätä tilannetta. Viime hallituskaudella, kun oli korona, jouduttiin tekemään paljon lyhytaikaisia lainsäädäntöjä tuonne maksukyvyttömyyslainsäädännön puolelle, ja silloin tietysti kokonaistarkastelu jäi katsomatta, minkälaisia vaikutuksia niillä on velallisiin ja velkoihin. Tämä kokonaistarkastelu on tarkoitus tässä lähiaikoina aloittaa, meillä on ministeriössä hahmotelmia siitä. Kun tämä on kuitenkin kokonaistarkastelu, niin sen takia halusimme jatkaa tätä suojaosuutta. Se tulee tässä lähiaikoina eduskuntaan budjettilakina, ja se jatkuu toistaiseksi, kunnes tämä kokonaisselvitys on valmis ja katsotaan, minkälaisia työkaluja saadaan.

Se täytyy myöntää, mikä tuli jo viime kaudella esille, että suojaosuus ei ole ihan paras mahdollinen. Se ei osu ihan täydellä oikeasuuntaisuudella keskituloisiin, mutta eipä meilläkään ollut tässä ajassa viisasten kiveä korjata sitä asiaa parempaan suuntaan sillä lailla, että se oltaisiin voitu tässä aikataulussa tuoda. Meillä on tarkoitus sitä tosiaan tarkastella.

Sitten siinä oli ideana tosiaan velkaantumisilmiön kokonaistarkastelu. Ylipäätään sen pitää sisällään erilaisia aspekteja. Nuorten heikko talousosaaminen tuli esille hallitusneuvotteluissa, pelaamisesta aiheutunut velkaantuminen, joka erityisesti johtui muuten nettipelaamisesta, ja siinä kuulemisessa tuli esille, että ei niinkään esimerkiksi pelikoneista, niin kuin olin joskus ehkä jopa itsekin ajatellut — eliikka nettipelaaminen ja yleensä talouden hallinta nuorilla. Siksi meillä esimerkiksi ministeriössä on nyt tarkoitus antaa avustuksia sellaisille yhdistyksille, joissa saadaan vaikuttavuutta siinä, että nuorille saadaan tätä tietoutta.

Sitten kuluttajaluottodirektiivihän on hyväksytty EU:ssa, ja siinä on erilaisia elementtejä näihin kohtuuttomiin säästöksiin. Katsotaan, josko siitä saataisiin parannusta myös näihin pikavippiasioihin. Mielestäni edustaja Honkonen kysyi tästä. Aikani loppuikin jo, mutta tämä on erittäin tärkeä aihe, ja teemme kyllä tämän eteen parhaamme, ja vinkkejä saa laittaa. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.